

DÖME BARBARA
A hosszú rét

Valami roppan. A gumicsizmás, hosszú szoknyás asszony megretten. Visszapillant a válla felett. Egy farka ugató kutya lohol utána, girhesek, csapzottak. Ezek most szétszednek, gondolja. Megbotlik, elesik. A sáros állatok már csak néhány méterre vannak tőle.

Egész nap esett. A föld felázott, lerántja a gumicsizmát az ember lábáról. Az asszony a földön fekszik. Kezével a sáros földet markolja, szeme a kutyákon. Jobb tenyerével öklömnyi követ tapint, gondolkodás nélkül elhajítja. Eltalálhatta az egyik kutyát, mert az megtorpan, nyüszít. A többi eleinte még jobban ugat, vicsorognak, aztán elhallgatnak, nem mennek közelebb hozzá. Tavaly épp itt, a réten téptek szét a kóbor kutyák egy kisgyereket. A fiúcska alacsony volt, védtelen, az éhes kutyák ezt kihasználták. Az asszony tudja, ha fekvé marad, neki is vége. Pár pillanat, és talpon van, az állatok fölé kerekedik. Erejét megszorozza az elszántság, a düh, az életösztön. Torkából hirtelen kiszökik a hang, amelyet a félelem az imént még odaforrasztott. Szidja, átkozza a kutyákat, takarodjatok, mondja, vagy kinyírom mindegyikötöket. Újra követ vesz fel, és addig űzi őket, amíg megfordulnak és eliszkolnak.

Később mindenki azt állította, valódi csoda, hogy ezt az egészet élve megúsza, az éhes kutyák nem szokták feladni a csatát. Az asszony szerint tényleg csoda történt: nem ő, hanem az őrangyala űzte el a dögöket. Hálálkodik is azóta szüntelen a Mennyei Atyának.

A kutyás kaland éjjelén, miután összecsomagolt, felhívta a komaasszonyát: indulhatnak Németországba.

*

Megáll a busz, a nő kinyitja szemét. A kutyákkal álmódott, akikkel egy évvel ezelőtt a Hargitán hadakozott. Németországban, a koszos, nyikorgó matracon összekuporodva is gyakran látta őket. Hálás nekik, hiszen, ha nem ijesztenek rá, nem indul el idegenbe szerencsét próbálni. Akkor nem keresett volna annyi pénzt, amely a takaréokban lévő örökségével együtt elég lehet a leányáéknak egy új házra. Már át is utalta nekik. Mosolyog, arcát a busz ablakához nyomja. Hátradől az ülésben, szemét lehunyja, érzi az olcsó

kölni illatát. Látja, amint férje a kertet rendez, kisgyerek ugrál körülötte, leánya neki segít a konyhában, gyöngyözik a húsleves.

Csak a kóbor kutyákat kellene kiirtani a környékről, gondolja. Míg az asszony a jövőt tervezi, útítársai az útszéli vécében végzik a dolgukat. Idegen férfi bámméskodik a busz közelében, egy nagy németjuhászt tart pórázon. „Húzd meg, ereszd meg” játékot játszik vele. Élvezi, hogy azok ott fenn, a buszon félnek. Tőle meg a kutyájától. Az asszony a kockás pokróc alatt összehúzza magát olyan kicsire, amennyire csak tudja.

Tizenhat óra zötykölődés, émelygés. Vége. Megérkezett, látja a hegyeket, a kékre festett házfalakat, az úton poroszkáló teheneket, a faragott kapukat. Zsibbadt a teste, tompa az agya. Egy bőröndben mindene. A busznál nem várják, pedig megbeszélték. Úgy volt, hogy az ura jön. A leányáékkal üzent neki. Sokat dolgozik, nincs ideje telefonálni, mentegeti magában férjét. Hetek óta nem beszéltek. Mindig csak üzent, jól van. Leül a padra. Nézi az óráját. Zsebébe nyúl, hívja az embert. Hosszú sípoló hang. Feláll, elindul. Egyedül a senki földjén, egyedül a hosszú réten át. Ez a legrövidebb út hazáig. Nem akar kerülni, minél előbb látni akarja a családját. Hamarosan szürkül. A kutyák nyomát fürkészi. Hol lehetnek? Hol lehet az ura? Örül, hogy ünneplő cipőjét a bőröndjébe rakta. Nem való az ide, gondolja. Szedi a lábát, ahogy csak tudja. Csend van, csak néha hallani a varjakat. Felkaptat az emelkedőre, hátra-hátra les. Remeg a hidegtől, a félelemtől, vagy attól, amit ott-hon talál? Mellkasában érzi a bajt, hogy valami történhetett, amíg távol volt. Gyorsít a léptein, mihamarabb tudni akarja. Egészen távolról vonítást hall. Jönnek a kutyák, gondolja. Futni kezd, bőröndjét el-ejti. A pakk kinyílik. Hálóing, fehérnemű és egy kis fészület borul a földre. Összepakolja őket, a fészületet teszi legfelülre, miután megcsókolja. Születendő unokájának szánja, a keresztelőre. Becsukja a bőröndöt, továbbindul. Mintha távolodna a vonítás, megnyugszik. Énekelni kell, ahogy csak bírok. A cigányok mondták neki egyszer, így kell távortartani a vadállatokat. „Este a Gyimesben jártam...”, kezdi, úgy üvölt, mint akinek elment az esze. Már nem kémleli a közeli erdőt, csak halad előre. Beburkolózik a nótába.

Félórányi gyaloglás után látni a házakat. Az övök az utca túlvegén van. Beér a faluba, nézi a szegényes portákat, mind olyan, mint tavaly. Néhány kapu előtt kukoricahegy sárgállik, arra vár, hogy góréba rakják.

Megérkezik a házuk elé, megtorpan. A kék falakat sárgára festették. Elbizonytalanodik, eltévedt? Jobbra Ilonkáék háza a régi, bal oldali szomszédnál Szutykos, a keverék kutya csóválja a farkát, amikor felismeri. Csak a saját otthona idegen. Megint érzi a mellkasában azt a furcsa érzést. Lenyomja a kapu kilincsét. Fellélegzik, az udvar épp olyan, ahogy itthagya. A ház sötét, de a melléképület kéménye füstöl, az ablakból lámpafény hívogat. A leányáék költöztek be az esküvő után. Oda veszi az irányt. A bőrdönt leteszi a „nagyház” ajtajában, elszibbadt a karja a cipekedéstől. Kopog az ajtón. A leánya nyitja ki. Gömbölyű pocakjától alig fér anyjához. Megölelik egymást, sírnak. Apád hol van, kérdezi az asszony, de a lánya eltereli a szót. Na, tessék csak beljebb, épp most készült el a puliszka. Jól néz ki, édesanya, teszi hozzá, de szeméből látszik, nem őszinte. Leülnek, csendesen nézik egymást. Apád hol van, kérdi újra az asszony. A lány megint másról beszél. Hát haza tetszett érni? Mentünk volna mi a buszhoz, de elromlott az autó, magyarázkodik. Az asszony nyugtatja, ez nem az ő dolguk, az urát várta, ahogy megbeszélték. Azt is gondolja, legalább felhívhatták volna, hogy senki nem megy érte. Újra érzi mellkasában a bajt. A lány arca eltorzul. Titkot rejteget. Napok óta hallgat róla, pedig beszéltek telefonon. Arra gondolt, ha az anyja tőle tudja meg, mi történt itthon, nem kapják meg a pénzt. De az már megvan, hát most kimondja. Édesapa a múlt héten elment a szomszéd Ilonkával. Előtte mi sem tudtuk, hogy megszerették egymást. Azt mondta, ne szóljunk édesanyának, amíg haza nem ér. Bezárta a nagyházat, megtiltotta, hogy bárki bemenjen oda. Ha Ilonkával visszajönnek Budapestről, átépítenek mindent, és ott laknak majd együtt.

Na, ezért akartunk mi kimenni a buszhoz. Az asszonyra tompaság telepedik. Miről beszél ez a lány? Hogy az ura mást szeret? Hogy elment, és kizárta őt a házból? Gyáva volt a szemébe nézni, hogy elmondja, már nem akarja őt? Amikor telefonon beszéltek, végig hazudott? Képes volt a lányára tenni ezt súlyos a terhet? A nő gyermekére néz, mint aki feloldozásra vár. De az csak sorolja tovább. Megkapták a levelet, amelyben az anyja megírta, megvan a házra való. Tegnap a pénz is megérkezett a számlájukra. Hálásak érte, mit is kezdenének most enélkül. A melléképületet az apja hamarosan lebontja, menniük kell. Az új asszony akarja így. Megfájdul a feje a csecsemősírástól. Szóval, hamarosan költöznek, már kinéztek egy házat Magyarországon. Hol, kérdi az asszony. Hát nem úgy volt, hogy itt, a szomszédban? Meggondoltuk magunkat, suttogja a lány. Mindenkinek jobb lesz így.

Az asszony szíve hirtelen menekülőt kalimpál. Mennie kell, mert itt megfullad! Kik ezek az emberek? Hová lett a családja? Hová megy, szól utána a lánya, amikor szó nélkül feláll. El, mondja. Halkan csukódik mögötte az ajtó. Felveszi a bőrdönt, bezárja a kertkaput. A rét felé veszi az irányt. Hogy minek, valójában maga sem tudja. Besötétedett, az ég csillagos. Hideg van, nyitott kabátja lebeg rajta, ahogy egyre gyorsabban lépked. Alagútban halad. A végén ott a rét. Kinyitja a bőrdöntjét, kiveszi a feszületet, a többi holmiját leteszi. Teher nélkül megy tovább. Éjszakai zajokat hall, kiválik közülük a kutyaugatás. Már nem fél tőlük, inkább azt akarja, hogy minél közelebb kerüljenek hozzá. Nehezen emeli a lábát. Elered az eső. Csak megy, érzi, kiabálnia kell. Hol vagytok, üvölti. Leereszkedik a jéghideg földre. Lefekszik. Várja a kutyákat, már nem akar felállni.

A SZÍV

Csak egy köteg izom, mantrázom, semmi közöm hozzá, nem az enyém, bármi történjen, én végül kísértálok innen. Pitvarok, kamrák, jobb és bal oldalon, billentyűk, erek. Nem hagyom, hogy bármi megérintsen! Kollégám szerint az elmúlt húsz évben sikerült bezárom a szívem, igazi cápa lettem. A mosdóban állunk, ő beszél, én bólogatok, aztán megmosom a kezemet.

– Lépjén magasabbra, onnan jobban lát, és szóljon, ha rosszul van – mondja a professzor, majd felveszi a maszkot. Azt képzelem, hamarosan minden orvos meghal a műtőben, egyedül maradok a felnyitott mellkasú beteggel, be kell fejeznem az operációt. Kiver a víz. Riporter vagyok, nem tudok operálni. Főnök akarok lenni, ezért jöttem ide, ezzel a riporttal kiüthetném a rovatvezetőt a székéből. Reggel idefelé, a dugóban arra gondoltam, ha a beteg a műtőasztalon meghalna, nagyot ütne a cikkem. Emiatt akkor sem volt, és most sincs lelkiismeret-furdalásom.

Emelvényen állok, amelyet a műtőasztal végéhez toltak, ahol a beteg feje van. Olyan kis lépcsőszerű

dolog, amelyet a könyvtárakban használnak, hogy az olvasók elérhessék a magas polcokat. A legfelső fokon várom, hogy a szike belemélyedjen a szövetbe. Mire beöltöztettek és sterilizáltak, az altatóorvos már elvégezte feladatát. Amikor meglát, hadarja: az alvó nő hatvannyolc éves, szívkoszorúér-problémája van. Bámulom fején a zöld kórházi fityulát, a szájába dugott vastag csövet. Szeme csukva, de a szemhéja alatt még meg-megremeg a szemgolyó. A melle nagy és zsíros, fekvve szétterül a testén, a hasát is hájasnak képezelem, habár le van takarva. Arca sápadt, amikor kérdezem, rendben van-e így, biccentenek. A professzor készülődés közben odaveti az altatóorvosnak, ha nem küldték volna rá az újságot, más operálna, de mivel címlapsztorit és kiváló reklámot szeretne, maga jött.

A műtőben közben egyre gyorsabban peregnek az események. Szavakat hallok a maszkok alól, de azokat nem értem. A furcsa, ollószerű fémszerkezet elmerül a nyitott mellkasban, szétfeszíti a bordákat.

Csak csont, vér és hús, mantrázom. Nem én vagyok, és nem az én rokonom, semmi közöm az egészhez. Főnök akarok lenni!

Hánynom kell.

Eszembe jut a tavalyi riport, akkor hánytam először munka közben. Falusi lakodalom, tyúkkopasztás, a forró vízbe mártott toll és bőr szaga. Ilyen lehet a pokol büze. Az asszonyok kopasztottak, beleztek. Macskák dörgölöztek a lábukhoz. Az eléjük dobott belet rángatták, húzták. Végül pálinkával tették rendbe a gyomromat.

Nem tudom, mióta operálnak, nem érzékelem az időt. A műtőasztalon fekvő asszony arcát bámulom, hogy ne lássam a szétterpesztett bordák alatt tátongó mélységet. Félek, ha odanézek, beszippant.

Igazi cápa vagyok, ezt is kibírom!

A nő egyenletesen veszi a levegőt a csövön keresztül. Homlokán tengernyi ránc. Szeme alatt sötét árok, szemhéja puffadt. Biztosan átvirrasztotta az éjszakát, titokban sírt, ne lássák, hogy fél, imádkozik, készül a halálra. Nagyanyám, mielőtt meghalt, a fülembesúgta: eljött az időm. Évek óta nem voltam a sírjánál, még halottak napján sem, pedig egyszer jártam abban a temetőben, egy ismert színész temetéséről tudósítottam. Most megfogadom, a jövő héten elkísérem nővéremet a sírhoz, ő havonta megy oda. Ettől a gondolattól melegség önt el, de görcsöl a gyomrom, a *Miatyánkot* suttogom. Elkapom tekintetem a sápadt, merev arcáról.

Csak egy idegen, csak hús és szövet, csak egy cikk, én meg cápa vagyok, erősítem magamat.

A bordaterpesz maximumig tárul, sárga folt bukkan elő a mélységből. Csalódottan bámulok, kérdezném, hol a szív, az a vörös, lüktető izomtömeg, amely miatt itt állok, de nem merek szólani. Az egyik orvos az éles pengével megnyitja a sárga foltot. Rám néz, magyaráz, szeme csillog, homlokán veritékgyöngyök. Nézze csak, mondja, ez a sárga a zsírréteg. Így jár, aki szalonnát eszik. Röhög. A többiek is nevetnek. Gyakorlott mozdulatokkal lefejtja a zsírt a szívről, pont úgy, ahogy a lakodalomra készülő asszonyok szedték le a haját a tyúkokról. Az orvos állítja, ezzel most meghosszabbították a beteg életét, kapott néhány ajándékévet, pedig a koszorúérhez még hozzá sem nyúltak.

A professzorhoz fordulok: maga mit csinálna az ajándékéveivel? Itthagynám ezt a kócerájt, és világköri útra mennék. De ezt meg ne írja! A stáb ismét nevet, udvariasságból én is mosolygok. Arra gondolok, az még jobb cikk lenne, ha a professzor kapna agyvérzést műtét közben, és ő halna meg, nem pedig ez a szerencsétlen nő.

Újra hányanom kell. A falon lévő csempén hajszálvékony repedés, bámulom, hátha attól jobban leszek.

Ha tudnám, mennyi van még hátra az életemből, csinálnék egy táblázatot, pontosan leírnám, mit kell még megtennem. Eszembe jut az apám, hogy meg kellene látogatni a szeretetotthonban. De ott bűdös van, az öregek pedig méregetik az idegeneket. Utálok ezt. Mégis most először nem keresek ellenérveket a látogatásra, a nyitott mellkason tátongó lyuk elnyelte az apám ellen felsorakoztatott vádjaimat. Most biztosan elmegyek hozzá, suttogom a maszk alatt újra és újra.

Éles géphang térít magamhoz. Az emelvényről fehér hangyaboly a műtő. Semmit nem értek a beszédfoszlányokból, de érzem, baj van. Az egyik orvos két kézzel belenyúl a nyitott mellkasba. Attól tartok, mindjárt kiemeli a szívet, és a kezembe adja, kezdjek vele, amit akarok. Egyre több a műszer, orvosok tolonganak az asztal körül. Rémmültek. A professzor áll és néz, gumikesztyűjén feketévé öregszik a vér. Órák teltek el vagy csak percek? Nem tudom. A fehér hangyaboly elcsitul, a gépvisítás megszűnik. Csend. A halál időpontját a műtősnő egy nagy könyvbe jegyzi be.

Ezt nem írhatja meg, néz rám a professzor. Arra gondolok, nem veheti el tőlem életem legnagyobb

sztoriját, meg a főnökséget. Elhatározom, őt is leleplezem, mert bár pontosan nem tudom, miért halt meg az asszony, de érzem, a professzor hibázott. Nézem, ahogy a halott asszonyból kihúzzák a csöveket, lekapcsolják a gépeket.

Elmúlt a hányingerem.

Miközben az előtérben a szemetesbe dobálom a műtőben viselt sterilruhákat, elhatározom, nem érdekel semmiféle fenyegetés, megírom, amit láttam. Azt is megfogadom, hogy felkutatom a halott nő családját, sőt, keresek nekik egy ügyvédet, aki milliókra perli majd a kórházat.

Cápa vagyok!

Előveszem a telefonomat, a jegyzetek közé beírom: család, ügyvéd, nagyanyám sírja, apám meglátogatása. Kicsit lejjebb: vért adni a Vöröskeresztnél.

Egy évvel később, miután sem a halott nő családját nem kerestem fel, sem pénzt nem szereztem nekik, sem a leleplező cikket nem írtam meg, sem nagyanyám sírját nem kerestem fel, sem az apámat nem látogattam meg a szociális otthonban, de még csak vért sem adtam, ismét riportra megyek. A szűk kis utcában hatalmas dugó. Mentőautó próbál előre jutni, mindenki félreáll. Eszembe jut az egy évvel ezelőtti műtét, a sápadt arcú nő, hogy bár megígértem, semmit nem tettem. Belenézek a tükörbe. Üres vagyok.

Madonna (fotó: Kiss Lenke Dorottya)